

Citiți lecția din manual: *Propaganda: Instituții și practici, învățământul de partid*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Propaganda: Instituții, practici și învățământul de partid

1. Instituții și practici propagandistice

- pentru manipularea cetățenilor și impunerea unei gândiri uniforme, regimurile totalitare au folosit propaganda;
- 1948-1989 - în perioada comunistă, românii au fost supuși unei intense propagande, prin intermediul activiștilor de partid și a mass-mediei aservite, cu scopul de a consolida regimul politic și crearea „omului nou”;
- 20 martie 1945 - înființarea Ministerului Propagandei (1946: restructurat sub numele de Ministerul Informațiilor), cu atribuții de dirijare a tuturor acțiunilor de propagandă și informare la nivel național;
- instituționalizarea propagandei comuniste s-a realizat prin intermediul Secției Propagandă și Agitație de pe lângă C.C. al P.M.R. (1966: peste 70.000 membri), iar în provincie prin filiale județene și regionale ale acestei secții, în domenii precum presa (periodicele *Scînteia*, *România Liberă* și *Viața Sindicală*), radioul (Radio România), televiziunea, învățământul public (*Șoimii Patriei*, Organizația Pionierilor și Uniunea Tineretului Comunist), școlile de partid (Academia de Științe Social-Politice „Ștefan Gheorghiu” și Școala Superioară de Științe Sociale „Andrei Aleksandrovici Jdanov”), știința și cultura (artele, literatura și cinematografia);
- scopul propagandei comuniste a fost de a menține un control strâns asupra populației, de a crea diversivități (un discurs continuu despre „lupta împotriva imperialismului capitalist” și a „dușmanilor poporului”) și de a masca problemele economice și sociale ale regimului;
- instrumentele de propagandă au fost numeroase și diverse:
 - a. Afișe, postere și pliante cu liderul suprem prezente în toate localitățile, fabrici, școli și instituții;
 - b. Filme și documentare care au glorificat istoria partidului și realizările regimului/liderului suprem;
 - c. Evenimente și parade cu ocazia aniversărilor regimului: 26 ianuarie - ziua de naștere a lui Nicolae Ceaușescu; 8 Martie - Ziua Femeii; 1 Mai - Ziua Muncii; 9 Mai - Ziua Victoriei în Al Doilea Război Mondial; 23 August - Ziua Națională a României comuniste; 7 Noiembrie - Revoluția din Octombrie din Rusia; 30 Decembrie - Proclamarea R.P.R.);
 - d. Vizite oficiale și de stat.
- responsabili cu propaganda au fost următorii: Ana Pauker, Iosif Chișinevski și Leonte Răutu.

2. Învățământul de partid

- creat în România după modelul sovietic, învățământul de partid a avut două obiective majore:
 - a. Îndoctrinarea membrilor de partid și a întregii societăți prin transmiterea modului comunist de gândire și de înțelegere a lumii;
 - b. Formarea de cadre (activiști de partid) care, după absolvire, să ocupe funcții de răspundere în structurile partidului unic și în instituțiile de stat.
- învățământul de partid a fost structurat pe trei paliere:
 - a. Elementar: cercuri de politică și cursuri serale de partid, în întreprinderi, instituții și la sate;
 - b. Mediu: școlile de trei luni, șase luni, de un an și doi ani;
 - c. Superior: în cadrul Academiei de Științe Social-Politice „Ștefan Gheorghiu” și a Școlii Superioare de Științe Sociale „Andrei Aleksandrovici Jdanov” durata studiilor a fost în general de patru ani.
- tematica învățământului de partid a vizat domenii precum istoria Partidului Comunist, teoria marxist-leninistă, economie politică, tehnici de propagandă și agitație;
- majoritatea cursanților au participat pentru obținerea de privilegii și avantaje economice sau avansare în carieră, iar nu din convingere ideologică, și au format nomenclatura comunistă (centrală și locală).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=KbjFv1HY8c4>

<https://www.youtube.com/watch?v=E1pAMQ57wp0>

Fișă de lucru: *Propaganda: Instituții, practici și învățământul de partid*

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Chiar și atunci când propaganda este în doze moderate, poate să aibă suficientă putere încât să distragă atenția de la anumite subiecte, să pună în lumină altele, să convingă publicul să adopte și să internalizeze anumite credințe și atitudini, astfel încât să îl provoace să acționeze într-un mod diferit decât cel în care ar fi acționat dacă nu ar fi fost supus influenței mass-media. Pentru a avea efectele scontate, propaganda trebuie să valorifice o paletă afectivă largă, dincolo de emoțiile negative precum (...) frica și ura, fiind nevoie și de sentimente pozitive precum (...) apartenența, bucuria sau chiar mândria.”

(Silvia-Cristina Baumgarten, *Televiziunea Română sub Reflector*)

B. „Primul clasic al realismului socialist al noului cinematograf românesc (...) este considerat (...) filmul <<Răsună valea>>. (...) Beneficiar al unei distribuții valoroase (...), filmul și-a derulat povestea pe unul dintre marile șantiere de muncă ale comunismului, cel de la Bumbești-Livezeni, unde mii de tineri <<au spart munții>> pentru construcția unei căi ferate. Narațiunea a prezentat entuziasmul de nedescris al tinerilor României comuniste (...) Desigur că în mijlocul acestor tineri (...) au trebuit să fie strecurate și câteva elemente dușmănoase care au sabotat lucrările. Aceste elemente au fost neutralizate însă de către tinerii brigadieri chiar cu prețul vieții. Brigadierii au fost prezentați ca model uman al noilor realități, tineri capabili de sacrificiul suprem pentru realizarea marilor obiective socialiste. Acesta a trebuit să fie modelul uman al tânărului capabil să construiască societatea comunistă.”

(Gabriel Moisa, *Film și propagandă în România comunistă*)

1. Menționați, pe baza sursei A, două caracteristici ale propagandei politice.
2. Precizați, pe baza sursei B, două teme ale propagandei comuniste.
3. Formulați, pe baza surselor A și B, un punct de vedere referitor la relația dintre propagandă și cunoașterea istoriei.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrinu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Barcan, Doina, Sterpu, Bogdan, *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, Editura Institutul European, Iași, 2003.
8. Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
9. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.

